

JUMHURIYYAR MISRA TA LARABA

◦ Ramadhan, ١٤٤٠

MA'AIKATAR ADDININ MUSULUNCI

١٠ Mayu, ٢٠١٩

(١)

RAMADHAN: WATAN 'YANTA BAYI GA BARIN WUTA

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, wanda a cikin littafinsa mai girma yake cewa: **((Ya ku wadanda kuka yi imani, Allah mai girma ya shar'anta wajibcin Azumi domin tsarkake zukatanku da daidaita sha'awarku, da fifita ku akan dabbobin da suke bin sha'awarsu, shi wannan wajibta Azumi da aka yi maku kamar yadda aka farlanta wa al'ummomin da suka gabace ku, ba zai yi maku wahala ba, saboda wajibi ne akan mutane baki daya, wajibcin Azumi da tsayawa dominsa duka domin rainon ruhun tsoron Allah a cikinku ne, da kuma karfafa zukatanku da tsarkake su)).** Ina shaida wa babu abin bauta wa da gaskiya sai Allah shi kadai, ba shi da abokin tarayya. Ina shaida cewa lallai shugabanmu, kuma Annabinmu Muhammadu, bawan Allah ne, kuma Manzonsa, wanda a Hadisinsa mai girma yake cewa: **(Duk wanda ya yi Azumin watan Ramadhan cikin imani da neman lada a wurin Allah, to kuwa za a gafarta masa zunubansa da suka gabata).** Ya Ubangiji, ka yi masa salati da tsira, da albarka, shi da Alayensa da Sahabbansa da duk wadanda suka bi tafarkinsu da kyautatawa har zuwa ranar sakamako.

Bayan haka:

Allah Madaukakin Sarki ya ke bance watan Ramadhan mai albarka da wasu kyaututtuka, da baiwa da babu su a cikin sauran watanni, a cikin wadannan kyaututtuka akwai **yanda Allah ya sanya shi ya zamo watan shiriya** da a cikinsa ne aka saukar da

(۲)

dukan litattafan Allah mai girma da daukaka, Allah Madaukakin Sarki yana cewa: **((Wadannan kwanaki su ne watan Ramalan mai girma da daraja wajen Allah, lallai Allah ya saukar da Alkur'āni mai girma a cikinsa, yana shiryatar da mutane ne zuwa ga shiriya da bayanansa na dalla-dalla, da suke isar da mutane zuwa ga alhairi, masu kuma rarrabe tsakanin gaskiya da bata a zamunna da sakonni..)), Annabinmu (SallalLahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(An saukar da “Suhfu Ibrahim” ne a daren farko na watan Ramadhan, an kuma saukar da Attaura ne a shida ga watan Ramadhan, an kuma saukar da Injila a sha uku ga watan Ramadhan, an saukar da Zabura a sha takwas ga watan Ramadhan, an saukar da Alkur'ani a ashirin da hudu ga watan Ramadhan).****

A cikin wadannan kyaututtuka akwai: **kasancewarsa watan addu'a**: Lallai addu'a daya ne daga cikin manyan hanyoyin yi wa Allah biyayya da da'a, tana cikin mafi girman hanyoyin da bawa yake kusantar Ubangijinsa Allah Madaukakin Sarki, idan muka lura da littafin Allah Madaukakin Sarki da kyau, za mu ga inda ayar da take magana akan addu'a ta zo a tsakiyar ayoyin da suke magana akan azumi, a inda Allah mai girma da daukaka yake cewa: **((Ya Muhammadu (SallalLāhu alaiHi wa sallam)- idan bayi na suka tambaye ka suka ce: shin Allah kusa yake da mu, ta yadda ya san abin da muke boyewa da wanda muke bayyanarwa da abin da muke bari? Ka ce masu: lallai ni ina kusa da su, sama da yadda suke zato, dalili kuwa shi ne addu'ar**

(۳)

mai addu'a tana iso mini a lokacin da yake yi, haka-zalika kuma ni ne nake amsata a lokacinta, idan dai har na amsa masu, to ni ma su amsa mini da imani da biyayya. Lallai hakan shi ne shiriyarsu da katarin su)), a wani nunin zuwa ga cewa lallai akwai fatan mai karfi na amsar addu'ar mai azumi, Annabinmu (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Mai azumi yana da lamunin amsar addu'arsa)**, a wani wurin kuma (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Mutane uku ba a kin amsar addu'arsu: shugaba mai adalci, da mai azumi a lokacin da yake buda- baki, da addu'ar wanda aka zalunta, zai sanya ta saman girgije, a kuma bude mata kofofin sama, Ubangiji Mai girma da buwaya ya ce: Na rantse da izza ta, wallahi sai na taimake ki, koda kuwa bayan wani lokaci ne).**

Ta yiwu mafi girma da muhimmancin sifar da Allah Madaukakin Sarki ya kebanci watan Ramadhan da ita, ita ce: **kasancewarsa watan 'yanta bayi ga barin shiga wuta**, a inda Annabinmu (Sallallahu alaiHi wa sallam) yake cewa: **(Idan daren farko na watan Ramadhan ya kama akan daure shaidanu da kangararrun aljannu, a kuma kulle kofofin wuta, ba za a bude koda kofa daya ba, a kuma bude kofofin aljanna, ba za a kulle koda kofa daya ba, mai shela kuma zai yi shela ya ce: ya mai neman alhairi, ka kusanto, ya mai neman sharri ka takaita, Allah yana da wadanda yake 'yanta su ga barin shiga wuta)**, haka ma (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Allah Madaukakin Sarki yana da bayin da yake 'yantawa ga barin**

(£)

shiga wuta a kowane lokacin buda- baki, wato a kowane dare), abin da ake nufi da **“yantawa ga barin shiga wuta”** shi ne : duk wanda Allah Madaukakin Sarki ya yi masa wannan baiwa da ni’ima masu girma, to har abada ba zai shiga wuta ba.

Lallai azumi kofa ce daga cikin kofofin alhairai, ibada ce da take katange bawa ga barin azabar wuta, saboda Annabinmu (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Azumi kam garkuwa ne da bawa yake katange kansa ga barin shiga wuta),** a wani wurin ma (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Babu bawan da zai yi azumi saboda Allah a wata rana, face Allah ya nesanta shi da wuta kwatankwacin kamu saba’in a wannan ranar).**

An ruwaito Hadisi daga Sayyiduna Mu’az Ibn Jabal (Allah ya kara yarda da shi) ya ce, wata rana ina tare da Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) a wata tafiya, sai da na kasance kusa da shi a lokacin da ake tafiya, lokacin da na ga daga ni sai shi, sai na ce: ya Manzon Allah, fada mini aikin da zai shigar da ni aljanna, ya kuma nesanta ni da wuta. Ya ce: **((Tabbas ka tambayi abu mai girma, sai dai duk da haka, abu ne mai sauki ga wanda Allah Madaukakin Sarki ya saukake masa: ka bauta wa Allah kada ka hada shi da kowa, ka tsayar da Sallah, ka bayar da Zakka, ka azumci watan Ramadhan, ka hajjanci dakin Allah))...** sannan ya ce: **((shin ba na nuna maka kofofin alhairi ba?: Azumi garkuwa ne, sadaka tana share kura-kurai kamar yadda ruwa yake kashe wuta..).** Haka ma Azumi daya ne daga cikin wadanda Allah Madaukakin Sarki yake amsar ceto daga gare su a ranar

(e)

alkiyama, Annabinmu (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Azumi da Alkur'ani suna ceton bawa a ranar alkiyama, Azumi yana cewa: Ya Ubangiji, na hana shi abinci, da sha'awa a tsawon rana, saboda haka, ka ba ni cetonsa, Alkur'ani ma yana cewa: Na hana shi barci da daddare, saboda haka, ka ba ni cetonsa), ya ce: (Sai su yi ceto).**

Haka ma azumi dalili ne **na samu gafara daga Allah**, hanya ne daga cikin hanyoyin aljanna, lallai Allah Madaukakin Sarki ya yi wa bayinsa masu azumi alkawarin samun gafara, da kuma lada mai girma, Allah mai girma yana cewa: **((Lallai wadanda suka mika wuya cikin maza da mata, da masu gasgata samuwar Allah da Annabtar Annabi cikin maza da mata, da masu biyayya cikin maza da mata, da masu gaskiya wajen maganganu da ayyuka da kuduri cikin maza da mata, da masu hakuri da juriyar daukan wahalhalu saboda Allah a cikin maza da mata, da masu kaskantar da kawunansu saboda Allah a cikin maza da mata, da masu yin sadaka da dukiyoyinsu ga mabukata a cikin maza da mata, da masu azumin farilla da na nafila a cikin maza da mata, da masu kiyaye al'aurarsu ga barin duk wata dangantaka da ba ta halatta ba a cikin maza da mata, da masu ambaton Allah da yawa da zukatansu da harsunansu a cikin maza da mata, duka wadannan Allah ya tanadar wa zunubansu gafara, da kuma lada mai girma akan ayyukan da suke yi)),** Manzon Allah (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Duk wanda ya yi Azumin watan Ramadhan cikin imani da neman**

(٦)

lada a wurin Allah, to kuwa za a gafarta masa zunubansa da suka gabata), a wani wurin ma (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: (Wanda duk ya raya dararen watan Ramadhan cikin imani da neman samun lada, za a gafarta masa zunubansa da suka gabata), hasali ma akwai wani dare guda daya, da duk wanda aka azurta shi da raya shi, da kuma karatun Alkur'ani, da addu'a, aka kuma datar da shi wajen yi wa Allah mai girma da daukaka biyayya a cikinsa, to kuwa lallai za a gafarta masa zunubansa da suka gabata, wannan dare shi ne: daren "Lailatul – Kadri", Annabinmu (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: (Wanda duk ya raya daren lailatul- kadri cikin imani da neman samun lada, za a gafarta masa zunubansa da suka gabata).

A lokacin da (Sallallahu alaiHi wa sallam) yake bayani akan cewa azumi hanya ce daga cikin hanyoyin shiga aljanna, (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(A cikin aljanna akwai wani daki da ake ganin cikinsa ta waje, wajensa ma ta ciki, Allah ya tanadar da shi ne ga wanda ya ciyar da abinci, ya kuma tausasa magana, ya kuma yi azumi a bibiye da juna, sannan ya yi salah a lokacin da mutane suke barci),** an ruwaito Hadisi da Sayyiduna Abuhuraira (Allah ya kara yarda da shi), ya ce: wata rana Manzon Allah (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya tambayi Sahabbai cewa: **(Wane ne a cikinku ya wayi gari da azumi?)**, sai Sayyiduna Abubakar (Allah ya kara yarda da shi) ya ce: Ni ne, sai ya ce: **(Wane ne a cikinku yau ya raka janaza?)**, sai Sayiduna Abubakar ya ce: Ni ne, sai ya ce: **(wane ne a cikinku yau ya ciyar**

(Y)

da miskini?) sai Sayyiduna Abubakar ya ce: Ni ne, sai ya ce: **(wane ne a cikinku ya tafi gaishe da mara lafiya a yau?)** Sayyiduna Abubakar ya ce: Ni ne, sai (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya ce: **(Wadannan dabi'u ba su taba tattaru a tare ga mutum ba, face ya shiga aljanna)**, haka ma lokacin da Sayyiduna Abu Umamatul Bahiliy (Allah ya kara yarda da shi) ya zo wurin Manzon Allah (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana tambayarsa cewa: Ya Manzon Allah, ka umurce ni da wani aiki da zai yi sanadiyyar shigar da ni aljanna, sai (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya ce: **(Ka kula da azumi, domin ba shi da kama).**

Lallai azumi sirri ne tsakanin bawa da Ubangijinsa da babu wanda ya san hakkikaninsa, mai azumi yakan kebanta daga shi sai Allah Madaukakin Sarki, babu mai ganinsa, zai iya aikata abin da Allah ya haramta masa a azumi, amma kuma sai ya kame bai aikata hakan ba, saboda yana da cikakkiyar masaniyar cewa: lallai yana da Ubangijin da yake riskar gaba dayan al'amurransa, sai ya bari saboda tsoron ukubarsa, da kuma kwadayin samun ladansa, da kuma tabbacin da yake da shi na cewa lallai Allah Madaukakin Sarki yana tare da shi, Allah mai girma da daukaka yana cewa: **((Shin ba ka san cewa lallai Allah ya san abin da yake a sammai da abin da yake a kasa ba, babu wata ganawa ta sirri da take gudana tsakanin mutane uku, face ya zama na hudunsu wajen sanin abin da suke ganawar da shi, ko mutane biyar, face ya zamo na shida, kai, da ma wadanda ba su kai haka ba, da ma wadanda suka wuce haka, face yana tare da su,**

(A)

ya san abin da suke ganawa akansa a duk inda suke, sannan kuma zai ba su labarin duk abin da suka aikata a ranar alkiyāma, lallai Allah yana da cikakkiyar masaniya akan komai)).

Lallai azumi yana cikin ibadun da suka sami girma saboda Allah mai girma da daukaka ya danganta su da shi, ya kuma nuna cewa shi ne zai yi sakayya akansa, Annabinmu (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Allah Madaukakin Sarki ya ce: Dukan ayyukan dan Adam nasa ne ban da azumi, domin shi kam nawa ne, ni ne kuma zan yi sakayya akansa)**, a wata ruwayar kuma ya ce: **(Dukan ayyukan dan Adam ana ninninka su, kowane aiki na gari ana ninninka shi da kwatankwacinsa guda goma, har su kai zuwa ninki dari bakwai, Allah Madaukakin Sarki ya ce: ban da azumi, domin shi kam nawa ne, ni ne kuma zan yi sakayya akansa..)**, saboda haka ne malamai suka ce: darajar azumi a cikin ibadu ta kai daraja, tun da Allah ya ce **(Azumi kam nawa ne)**, wasu suka ce: dalilin wannan dangantaka shi ne: ba a taba yi wa wanin da ba Allah Madaukakin Sarki ba ibadar azumi, azumi ibada ne na Allah shi kadai, riya ba ta shiga cikinsa, wasu kuma suka ce: shi ne ibadar da Allah Madaukakin Sarki ya fi so.

Mai azumi a koda yausha yana hararo Ubangijinsa mai girma da daukaka, yana kwadayin ya ribaci wannan wata mai albarka, domin ya gabatar da kansa zuwa ga kamfatar da Allah Madaukakin Sarki yake yi a cikinsa, ko zai samu a shigar da shi cikin wadanda Allah yake 'yantawa ga barin shiga wuta.

(9)

**Wannan kenan, ina nema wa kai na da ku gafarar Allah
Madaukakin Sarki.**

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da aminci su tabbata ga cikamakon Annabawansa da Manzanninsa, shugabanmu Annabi Muhammadu (Sallallahu alaiHi wa sallam), da alayensa da sahabbansa baki daya.

Ya 'yan uwana Musulmai:

Lallai azumin da yake zamowa dalilin samun 'yanci daga barin shiga wuta shi ne: azumin da yake hana mai yinsa aikata mummunan aiki, ya kuma shiga tsakaninsa da sabon Allah, ya kuma gadar masa da tsoron Allah da yake shi ne ainihin manufar azumi, ba zai ci haram ba, ba kuma zai keta alfarfar mutuncin mutane ba, ba zai ci naman kowa ba, ba kuma zai yada gulma da annamimanci ba, ba kuma zai yi shaida akan karya ba, ba kuma zai furta komai ba, sai abin da Allah Madaukakin Sarki ya yarda da shi, ba zai sakanya mummunan aiki da wani mummunan aikin irinsa ba, zai dai sakayya ne da aikin da ya fi kyau, zai sifantu da sifofin masu azumi, Allah Madaukakin Sarki yana cewa: **((Idan suka ji yasashen zance sai su kawar da kai ga barinsa..))**, Allah mai girma da daukaka yana cewa: **((Su ne wadanda suke kawar da kai ga barin yasashen zance..))**, haka ma Allah Madaukakin Sarki yana cewa: **((Ka aikata aikin da yafi kyau; domin ka kawar**

(10)

da mummuna..)), haka ma (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Azumi garkuwa ne, idan ranar azuminku ya yi, kada ku yi zance batsa, kada kuma ku yi fada- fada, idan wani ya zage ku, ko ya neme ku da fada, to ku ce : mu muna azumi...)**, haka ma (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Azumi fa ba shi ne kamewa ga barin ci da sha kawai ba, azumi na hakika shi ne kamewa ga barin yasashen zance da batsa...)**, lallai a cikin dalilan da suke sanyawa a sami 'yanci ga barin shiga wuta, akwai: mutum ya kiyaye mutuncin dan uwansa Musulmi a bayan idonsa, Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya ce: **(Duk wanda wanda ya kare naman dan uwansa a lokacin da ake gibarsa, to lallai Allah zai 'yanta shi ga barin shiga wuta).**

Lallai mai azumi na gaskiya da zai amfana da ladan azumi shi ne: wanda tasirin azuminsa yake bayyana a cikin tsarin gudanar da rayuwarsa, da mu'amalarsa da mutane, domin azumin yana sanya mutum ya saba da rike ragamar zuciyarsa, da samun iko akanta, da yi mata burki da kaffa- kaffa, har sai ta isa zuwa ga alhairai da jin dadin duniya da na lahira, lallai zuciya aba ce mai yawan bayar da umurni da aikata mummunan aiki, sai dai kawai wanda Allah ya kiyaye, idan mutum ya sakar mata ragama, sai ta dulmiyar da shi cikin halaka, idan kuma ya sami iko akanta, ya mallake ta, sai ya iya isar da ita zuwa ga mafi girman manufa da abin nema, wannan kuwa ba zai samu ba sai ga wanda ya yi azumi na hakika, yana mai halarto da girman Ubangijinsa a cikin hakan, inda cikinsa, da al'aurarsa, da harshensa, da ma dukan

(11)

gabobinsa za su kame ga barin duk wani abu da Allah Madaukakin Sarki ya haramta.

Haka ma mai azumi na gaskiya shi ne wanda yake kyautata aikinsa, ya kuma yi shi saboda Ubangijinsa, ya kuma shagaltu da neman ya sami karbuwa a wurin Allah, ga Khalilullahi nan, shugabanmu Annabi Ibrahim (AlaiHis salam) yana rokon Ubangijinsa akan ya amshi aikinsa, a lokacin da yake gudanar da wani muhimmin aikin da Allah ya ba shi umurni, wanda shi ne gina Ka'aba mai daraja, Allah Madaukakin Sarki yana cewa: **((Ka ambaci lokacin da Annabi Ibrahim (AlaiHis-Salām) da dansa Annabi Isma'il (AlaiHis-Salām) suke gina ginshikan "Ka'aba" suna rokon Allah mai girma da cewa: Ya Ubangijinmu, mahaliccinmu, kuma makaginmu, ka karba mana wannan aiki namu da muka yi shi dominka, lallai kai ne kake jin addu'armu, kuma kai ne mafi sanin gaskiyar niyyarmu..))**

Sayyiduna Aliyu (Allah ya kara yarda da shi) yakan ce: Ku fi muhimmanta karbuwar aiki, akan aikata aikin kansa, shin ba ku ji Allah Madaukakin Sarki yana cewa: **((Ai Allah yana karbar aiki ne kawai daga masu tsoron Allah))** ba ne?..

Ya Ubangiji Allah ka sanya mu cikin bayin da za ka 'yanta su ga barin shiga wuta, ka kuma sanya mu cikin wadanda za ka amshi ayyukansu.